

VINCAS ŽILYS (1898-1972)

Nepriklausomybės kovų savanoris, brigados generolas, GULAGų kalinys.

Apie brigados generolą, nepriklausomybės kovų savanorį, išliko nedaug žinių. Trijuose sovietmečio lietuviškos enciklopedijos leidimuose apie jį neužsimenama. Labai kuklios ir JAV išleistos bostoniškės "Lietuvių enciklopedijos" žinios.

Vincas Žilys gimė 1898 m. netoli Surviliškio (Kėdainių raj.). Prieš I-ąjį pasaulinį karą mokėsi Panevėžio realinėje mokykloje. Po jos evakuacijos, vokiečių okupacijos metais, mokslą tęsė jau lietuviškoje gimnazijoje. Už nepaklusnumo vokiečių okupacinei valdžiai kurstymą, dalyvavimą nelegalioje veikloje, buvo suimtas, nuteistas 4 metus kalėti. Bausmę atliko Panevėžio kalėjime. Pavykus išsilaisvinti.

ti, vėl mokslą tęsė gimnazijoje.

1919 m. pradžioje bolševikams užėmus Panevėžį, kartu su kitais vyresniųjų klasių gimnazistais išėjo į Kėdaičiuose formuojamą Panevėžio apsaugos batalioną. Kaip turintis reikiamą išsilavinimą ir drausmingas kovotojas buvo pasiūstas į Kaune besikuriančią Karo mokyklą. Su 89 pirmosios laidos kursantais mokyklą baigė 1919 m. liepos 6 d. ir tapo vienu iš pirmųjų Lietuvoje parengtų karininkų. Įvairiuose frontuose kovojo su bolševikais, klastingai įsiveržusiais lenkais. Pasibaigus nepriklausomybės kovoms, į gimnaziją nebegrižo. Tarnavo artilerijos daliniuose.

Belgijoje baigęs Karo akademiją, 1934 m. buvo paskirtas artilerijos inspektorium. Iki sovietmečio išsitarnavo brigados generolo laipsnį.

1940-aisiais Lietuvos kariuomenę įjungus į Raudonąją armiją, vyko karininkų atestacija. Jo atestacijos lape buvo parašyta: "Pilnai atsidavęs liaudies ir naujosios liaudies vyriausybės siekimams ir pasirengęs juos ginti". Buvo paskirtas lietuviškojo korpuso Artilerijos viršininku. Teigiama charakteristika nesutrukdė netrukus jį pasiūsti į "kvalifikacijos kursus". 1941 m. gegužės mėn. pabaigoje kartu su dar keliais karininkais buvo iškviestas į Rygoje buvusį Pabaltijos karinės apygardos štabą, o iš čia – "mokyti" į lagerius. Po keturiolikos metų kalinimo Vorkutoje, mirus Stalinui, 1955 m. buvo paleistas ir grįžo į Lietuvą. Buvo reabilituotas, grąžintas karinis generolo laipsnis, paskirta pensija.

Mirė 1972 m. spalio 9 d. Kaune, eidamas 74-uosius metus.